

Den 24. april 2019

Københavns Ældreråds input til budgetønsker ved foretræde for Sundheds- og Omsorgsudvalget den 25. april 2019:

➤ **Borgere skal fortsat modtage praktisk støtte hver 2. uge**

Ældrerådet finder det helt uacceptabelt, at Sundheds- og Omsorgsudvalget med effektiviseringsforslag SU6 har lagt op til, at borgere i Københavns Kommune fra 1. januar 2020 skal modtage praktisk støtte hver 3. uge i stedet for hver 2. uge.

Ændring af rengøring fra hver 2. uge til hver 3. uge er en voldsom serviceforringelse for de ældre borgere, der har et stort og reelt behov for praktisk støtte, fordi de ikke kan eller magter de praktiske opgaver selv. Ofte er der tale om ældre borgere, der er bundet til deres eget hjem, og som er afhængige af, at der er rent dér, hvor de tilbringer størstedelen af deres vågne tid.

Hvis rengøringen fremadrettet kun foretages hver 3. uge, vil det ikke alene gå ud over den almindelige hygiejne, det vil også have betydelig indflydelse på borgerens oplevelse af livskvalitet. Men serviceforringelsen vil også betyde en udhuling af ældres selvbestemmelsesret, idet den ældre, der ønsker at blive i eget hjem, kan opleve sig frataget den mulighed, fordi den hygiejniske situation i hjemmet er uoverskuelig.

Københavns Kommune skal være et fyrtårn - København skal ikke være en kommune, hvor svage borgere må leve i uhygiejniske hjem og vente på rengøring hver 3. uge. Hvis man siger ja til serviceforringelsen, hvor går så den nedre grænse? For Ældrerådet er der tale om en glidebane – og det er ikke acceptabelt.

Såfremt Sundheds- og Omsorgsudvalget ikke beslutter at trække forslaget tilbage under 2. behandlingen på møde den 25. april 2019, skal Ældrerådet foreslå som et budgetønske, at der afsættes midler til fortsat praktisk støtte hver 2. uge.

➤ **Ingen opkrævning af egenbetaling for kost, linned, tøjvask og lignende på de midlertidige døgnpladser**

Ældrerådet er imod, at kommunen fra årsskiftet har lagt op til, at man i medfør af serviceloven, vil opkræve egenbetaling for kost, linned, vask af tøj og lignende på de midlertidige døgnpladser.

Der skal efter Ældrerådets opfattelse ikke opkræves egenbetaling i forhold til de midlertidige døgnophold, og rådet skal derfor opfordre kommunen til at finde de 10-12 mio. kr. det må antages at finansieringen beløber sig til. Kommunen skal også på dette område have et ordentligt serviceniveau.

Ældrerådet finder, at kompleksiteten i fortolkningen af serviceloven og opkrævning af egenbetaling er uigennemsigtig for borgerne, og den skaber uklarhed i forhold til de afgørelser, der træffes - og måske øges risikoen hermed for usaglige afgørelser.

- **Der afsættes økonomiske midler til et forsøg med demensvenligt byområde**
Ældrerådet har udarbejdet et forslag til et forsøg med demensvenligt byområde.

Forsøget tager udgangspunkt i det relationelle og nære, og der lægges med forsøget op til at der udvælges et mindre og afgrænset byområde (Vanløse).

Det overordnede mål er, at mennesker med demens kan fortsætte med at leve et meningsfuldt liv og på trods af sygdom fortsat være en del af lokalsamfundet. Forsøget skal gøre hverdagen lettere for borgere, der lever med demens i eget hjem og deres pårørende samt være med til at fremme viden og skabe opmærksom om demens. Forsøget vil ikke kun gavne borgere med demens og deres pårørende, men også have en række afledte positive effekter for beboerne i området som helhed.

Derudover bør erfaringerne fra Sundheds- og Omsorgsudvalgets studiebesøg i den engelske demensvenlige by Crawley - hvor der arbejdes med at gøre byen og lokalsamfundet funktionelt og åbent overfor borgere, som lever med demens i de tidligere stadier – inddrages i forsøget.

Indsatser

Københavns Ældreråd har - på baggrund af forskellige demensstrategier og egne erfaringer - formuleret følgende indsatser og mål som kan indgå i et forsøg med at udvikle et demensvenligt byområde:

- Der udvælges et mindre geografisk afgrænset område til forsøget, fx et lokalområde som Vanløse, hvor mange på forhånd har et vist kendskab til hinanden.
- Der holdes møder med relevante aktører i det udvalgte lokalområde, dels for at orientere om ideerne bag det påtænkte forsøg, dels samle information og vigtig viden hertil fra lokalområdet, og dels for at samle et frivilligt korps fra lokalområdet, som kan være en del af fundamentet i forsøget og i samarbejde med kommunen tilrettelægge/koordinere indsatserne.
- Der afholdes borger- og temamøder sammen med de forskellige aktører, og der bliver uddelt materiale om projektet.
- Der laves en kampagne og oplyses generelt om, at der iværksættes et forsøg i det pågældende byområde. Derudover bør der være en forudgående kommunikationsindsats ifm. at der søges frivillige.
- De involverede aktører/partnerskabet får en 'digital pakke' med oplysninger, tabeller og billeder, som kan bruges på hjemmesider.
- Flest mulige personer, herunder frivillige, personale og kommunale medarbejdere uddannes til at genkende tegn på demens.
- Der igangsættes initiativer, som kan understøtte bedre tilgængelighed – det kan fx være tydelig skiltning, bedre belysning på stier og veje og markering af fortove, ruder, midtergang i busser og lign.

- Der skal være plads til borgere med demens i de eksisterende rammer fx på biblioteker, sundhedshuse m.v., sådan at institutionerne opleves som inkluderende og tryghedsskabende for borgere med demens og deres pårørende.
- Større supermarkeder og butikskæder kan fx have uddannet personale, som har særlig fokus på at hjælpe og servicere borgere, der kunne have brug for hjælp.
- Der skal arbejdes på at få flere frivillige besøgsvenner i området.
- Der skal være særligt tilpassede aktiviteter målrettet borgere med demens og deres pårørende (fx iværksat af frivillige).
- Aflastnings- og kursustilbud til pårørende.
- Kørselstilbud til borgere, som ikke længere er i stand til at bruge den offentlige trafik.
- Boformer udvikles/tilpasses borgere med demens.
- Forsøget ville ikke kun gavne borgere med demens, men kan særligt opleves som en positiv udvikling for borgere med fysiske og/eller psykiske handicap samt borgere, som oplever at føle sig ensomme.

Organisering

Projektet skal ses som et samarbejde mellem Københavns Kommune og det pågældende lokalområde. Udover de kommunale institutioner i byområdet såsom plejehjem, biblioteker, sundhedshuse, ældreklubber, lokaludvalg, børneinstitutioner, skoler og bydækkende enheder som Center for Demens, bør en række private aktører være en del af partnerskabet, herunder fx ansatte i butikker og apoteker og banker. Herudover bør læger, politi, et frivilligt koordinationskorps også inddrages.

Ældrerådet ønsker at være ambassadør for projektet og indgår gerne i en referencegruppe eller lignende. Derudover deltager rådet selvfølgelig også der, hvor det kan være relevant fx ved borger- eller temamøder.

Tidsramme og økonomi

Forsøget med demensvenligt byområde bør have varighed af to år, hvorefter forsøget (efter forudgående evaluering) bør udfoldes i andre byområder. Det foreslås, at midlerne til forsøget findes i forbindelse med de kommende forhandlinger om budget 2020. Derudover vil det eventuelt være muligt at søge puljemidler til projektet.

Ældrerådet vurderer, at der til forsøget bør afsættes to-tre millioner kr. I dette beløb er indtænkt lønudgifter til en eller to fuldtidsmedarbejdere, udarbejdelse af materiale og oplysningskampagner og annoncering, midler til borgermøder, lokaleleje og frivilligmøder, midler til uddannelse af frivillige og midler til mindre forbedringer i byrummet.

[Forslag til forsøg med demensvenligt byområde vedlægges].

Forslag til forsøg med demensvenligt byområde i København

I 2017 havde 5059 borgere over 60 år i Københavns Kommune en demenssygdom¹ – det svarer til ca. 6 procent af alle ældre i København. I takt med den demografiske udvikling, hvor der bliver flere ældre, er der et stigende behov for at videreudvikle indsatser for borgere med demens. Derfor foreslår Københavns Ældreråd, at der laves et demensvenligt forsøg i et afgrænset byområde i København.

Forsøget forudsætter, at der igangsættes særskilte indsatser i et afgrænset lokalområde med henblik på at kvalificere området som demensvenligt. På sigt er det meningen, at forsøget vil kunne udfoldes til hele København, sådan at København kan karakteriseres som en demensvenlig kommune. Ved at begynde med et afgrænset forsøgsområde har kommunen blandt andet mulighed for at evaluere og målrette indsatsen løbende.

I det følgende vil Ældrerådets forståelse af et demensvenligt byområde blive gennemgået. Derudover vil rådet komme med forslag til konkrete indsatser.

Formål

Det overordnede mål er, at mennesker med demens kan fortsætte med at leve et meningsfuldt liv og på trods af sygdom fortsat være en del af lokalsamfundet. Forsøget skal gøre hverdagen lettere for borgere, der lever med demens i eget hjem og deres pårørende samt være med til at fremme viden og skabe opmærksomhed om demens.

Forsøget skal bygge på det relationelle og nære (lokalområdet). Derfor foreslår rådet, at man indleder forsøget i et mindre og afgrænset byområde, hvor mange kender hinanden i forvejen, og hvor man er gode til at være nysgerrige på hinandens ve og vel.

Forsøget vil ikke kun gavne borgere med demens og deres pårørende, men også have en række afledte positive effekter for beboerne i området som helhed.

Baggrund

Med udgangspunkt i Københavns Kommunes Handleplan for Demensindsatsen 2015-2018 defineres en demensvenlig by dels som et samfund, hvor borgere kender de tidlige tegn på demens og ved, hvordan og hvor man kan få hjælp til at handle på dem og dels som et sted, hvor borgerne kender de udfordringer, som demenssygdomme medfører og ved, hvordan man som nabo, salgsassistent, kollega eller forbipasserende i trafikken kan gøre en forskel i borgerens hverdag. Det er et lokalsamfund, hvor man kan leve det gode hverdagsliv, få den hjælp og støtte man har behov for og fortsat deltage i de fritids- og kulturaktiviteter, man ønsker. Et samfund hvor borgerne i området hjælper og støtter op om hinanden, selvom en demenssygdom indtræffer².

Beskrivelse af forsøget

Det er Ældrerådets opfattelse, at udvikling af et demensvenligt byområde bør bygge på et samarbejde mellem mange forskellige aktører, ikke mindst frivillige og civilsamfundet. Det er en forudsætning, at lokale foreninger og lokale kommunale enheder, private aktører m.v. bliver inddraget tidligt i forsøget, hvis det skal lykkes at skabe en helhedsorienteret indsats. I den

¹ <http://www.videnscenterfordemens.dk/statistik/forekomst-af-demens-i-danmark/forekomst-af-demens-i-region-hovedstaden/>

² Handleplan For Demensindsatsen i Københavns Kommune 2015-2018

Forslag til forsøg med demensvenligt byområde i København

sammenhæng er det også vigtigt at fremhæve, at der i det pågældende byområde bør være et forudgående ønske om at indgå i projektet.

I forhold til indsatsen er det ikke kun et spørgsmål om, hvordan kommunen styrker samarbejdet, men hvordan alle kan bidrage til at nedbryde stigmatisering og øge kendskabet til sygdommen, og derved være med til at skabe så gode rammer som muligt for borgere med demens og deres pårørende.

I forhold til fysiske ændringer af byrummet, som kan være med til at understøtte at et område bliver demensvenligt, er det ofte de helt små ting, som kan gøre en forskel. Det kan fx være at skrive 'indgang' med store bogstaver henover indgange, signalere med pile, hvor man skal gå hen samt have tydelige og velkendte symboler. Derudover kan større farvekontraster hjælpe borgere med at orientere sig, fx bliver en stikkontakt eller døråbningsknap tydeligere, hvis den markeres med en farve, så den skelnes fra væggen.

Derudover kan man forsøge at undgå, at der er store sorte flader i det offentlige rum fx på veje, i busser og butikker, da det for borgere med demens kan opfattes som sorte huller, som skaber utryghed i situationen. Efter rådets opfattelse vil ovenstående og lignende tiltag ikke kun hjælpe borgere med demens, men generelt opleves som et løft af byrummet.

Kommunikation bør være en væsentlig del af indsatsen, idet det er altafgørende i forhold til at forankre projektet i det pågældende byområde samt øge kendskab og ejerskab til projektet. Det er nødvendigt, at der holdes borger- og temamøder løbende, at der er oplysnings- og tilbudsmateriale til rådighed til aktører, og at der er pressedækning - særligt i starten af forsøget. Forsøget kan fx skydes i gang som en 'happening' i forbindelse med Demensugen eller Demensdagene. Derudover kan biblioteker, kulturhuse, skoler, idrætsklubber og andre partnerskaber holde forskellige events/workshops for, at projektet hele tiden opleves som præsent for borgere i det pågældende byområde.

Derudover bør erfaringer fra Sundheds- og Omsorgsudvalgets studiebesøg i den engelske demensvenlige by Crawley - hvor der arbejdes med at gøre byen og lokalsamfundet funktionelt og åbent overfor borgere, som lever med demens i de tidligere stadier - inddrages i forsøget.

Forslag til konkrete indsatser i et afgrænset byområde

Københavns Ældreråd har - på baggrund af forskellige demensstrategier og egne erfaringer - formuleret følgende indsatser og mål som kan indgå i et forsøg med at udvikle et demensvenligt byområde:

- Der udvælges et mindre geografisk afgrænset område til forsøget, fx et lokalområde som Vanløse, hvor mange på forhånd har et vist kendskab til hinanden.
- Der holdes møder med relevante aktører i det udvalgte lokalområde, dels for at orientere om ideerne bag det påtænkte forsøg, dels samle information og vigtig viden hertil fra lokalområdet, og dels for at samle et frivilligt korps fra lokalområdet, som kan være en del af fundamentet i forsøget og i samarbejde med kommunen tilrettelægge/koordinere

Forslag til forsøg med demensvenligt byområde i København

indsatserne.

- Der afholdes borger- og temamøder sammen med de forskellige aktører, og der bliver uddelt materiale om projektet.
- Der laves en kampagne og oplyses generelt om, at der iværksættes et forsøg i det pågældende byområde. Derudover bør der være en forudgående kommunikationsindsats ifm. at der søges frivillige.
- De involverede aktører/partnerskabet får en 'digital pakke' med oplysninger, tabeller og billeder, som kan bruges på hjemmesider.
- Flest mulige personer, herunder frivillige, personale og kommunale medarbejdere uddannes til at genkende tegn på demens.
- Der igangsættes initiativer, som kan understøtte bedre tilgængelighed – det kan fx være tydelig skiltning, bedre belysning på stier og veje og markering af fortove, ruder, midtergang i busser og lign.
- Der skal være plads til borgere med demens i de eksisterende rammer fx på biblioteker, sundhedshuse m.v., sådan at institutionerne opleves som inkluderende og tryghedsskabende for borgere med demens og deres pårørende.
- Større supermarkeder og butikskæder kan fx have uddannet personale, som har særlig fokus på at hjælpe og servicere borgere, der kunne have brug for hjælp.
- Der skal arbejdes på at få flere frivillige besøgsvenner i området.
- Der skal være særligt tilpassede aktiviteter målrettet borgere med demens og deres pårørende (fx iværksat af frivillige).
- Aflastnings- og kursustilbud til pårørende.
- Kørselstilbud til borgere, som ikke længere er i stand til at bruge den offentlige trafik.
- Boformer udvikles/tilpasses borgere med demens.
- Forsøget ville ikke kun gavne borgere med demens, men kan særligt opleves som en positiv udvikling for borgere med fysiske og/eller psykiske handicap samt borgere, som oplever at føle sig ensomme.

Forslag til forsøg med demensvenligt byområde i København

Organisering

Projektet skal ses som et samarbejde mellem Københavns Kommune og det pågældende lokalområde. Udover de kommunale institutioner i byområdet såsom plejehjem, biblioteker, sundhedshuse, ældreklubber, lokaludvalg, børneinstitutioner, skoler og bydækkende enheder som Center for Demens, bør en række private aktører være en del af partnerskabet, herunder fx ansatte i butikker og apoteker og banker. Herudover bør læger, politi, et frivilligt koordinationskorps også inddrages.

Ældrerådet ønsker at være ambassadør for projektet og indgår gerne i en referencegruppe eller lignende. Derudover deltager rådet selvfølgelig også der, hvor det kan være relevant fx ved borger- eller temamøder.

Tidsramme og økonomi

Forsøget med demensvenligt byområde bør have varighed af to år, hvorefter forsøget (efter forudgående evaluering) bør udfoldes i andre byområder.

Det foreslås, at midlerne til forsøget findes i forbindelse med de kommende forhandlinger om budget 2020. Derudover vil det eventuelt være muligt at søge puljemidler til projektet.

Ældrerådet vurderer, at der til forsøget bør afsættes to-tre millioner kr. I dette beløb er indtænkt lønudgifter til en eller to fuldtidsmedarbejdere, udarbejdelse af materiale og oplysningskampagner og annoncering, midler til borgermøder, lokaleleje og frivilligmøder, midler til uddannelse af frivillige og midler til mindre forbedringer i byrummet.